

Kliimaministeerium

info@kliimaministeerium.ee

24.11.2025

Koopia: kaitseminister Hanno Pevkur

info@kaitseministeerium.ee

Ettepanekud metsaseaduse ja looduskaitseaduse muutmise eelnõudele

Üldist: 70% metsade majandusmetsaks määramine ei võimalda täita riiklikke ja rahvusvahelisi looduskaitselisi eesmärgi, sh kaitstavate liikide soodsa seisundi saavutamist. Vähemalt pool pärismaistest liikidest sõltuvad Eestis meie kõige olulisemast looduskooslusest - metsast; nii ka kõik kotkad ja must-toonekurg. Metsaelustiku ja -elupaikade soodsa seisundi saavutamist ei tohi ja ei ole ökoloogiliselt võimalik takistada majandushuvidest lähtuvate piiridega.

Ettepanekud metsaseaduse ja looduskaitseaduse muutmise eelnõude kohta:

- 1. Hüvitusosalad, mis on kaitse alla võetud riigikaitsealise või suure avaliku huviga rajatud taristuobjektide mõjude hüvitamiseks, on arvestatud 30% kaitsealuse maa hulka.** See ei võimalda edaspidi Kaitseväge harjutusväljade ja muu riikliku taristu rajamise mõjusid Eestis hüvitada, sest see toob automaatselt kaasa kaitsealade vähendamise mujal Eestis. Samuti muutuvad keeruliseks riigikaitsealasel jt põhjusel tehtud Natura mõjude hüvitamised. Näiteks on hetkel töös Soodla harjutusvälja rajamine ja selle Natura mõjude hindamine, koos hüvitusosalade kaitse alla võtmisega. Kuna kaitsealuse metsamaa 30% on sisuliselt juba täis või täitub lähitulevikus, siis ei ole võimalik Soodla harjutusvälja rajamise mõjusid hüvitada või see tuleb juba planeeritud või olemasolevate kaitsealade vähendamise arvelt. Soodla harjutusvälja Natura mõjude hüvitamiseks on vajalik mujal Eestis kaitse alla võtta üle 10 000 ha riigimaid, mis on pms sood ja soometsad (kaljukotkale, metsisele ja soolindudele avalduvate mõjude hüvitamiseks).

Hüvitusosalade loomise ja kaitsmise vajadus on kindlasti ka tulevikus. Seni on Eestis hüvitatud ja hüvitamisel Kaitseväge keskpõlügeni, Nursipalu ja Soodla harjutusvälja, samuti Via Baltica maantee ja Rail Balticu raudtee rajamise mõjud kaitsealustele liikidele ja/või Natura aladele. Tulevikus on riiklikult olulise taristu mõjude hüvitamine jätkuvalt vajalik, nt Saatse saapa ümbersõit või uus riiklik suurtaristu.

Ettepanek: lisada eelnõusse täiendus, et 30% kaitsealuste maade hulka ei kuulu hüvitusosalad. Saate seda vajadusel kitsendada ainult riigikaitsealise huvi ja suure avaliku huvi tõttu rajatud taristuobjektide mõjude hüvitamiseks.

Eelmises looduskaitseseaduse muutmise eelnõu versioonis (august 2024) olid hüvitusala 30% kaitse mahust välja arvatud¹, aga hiljem eelnõud muudeti (detsember 2024). See looduskaitseseaduse eelnõu on Riigikogus läbinud esimese lugemise².

2. Väljaspool kaitseala tehtavale harvendusraiele ei pea enam võtma metsateatist.

Aastas raiutakse Eesti metsadest harvendusraiega >1 miljoni tihumeetri puitu, nt 2023. aastal 1,58 miljonit tm (SMI 2024³). Harvendusraietel on arvestatav keskkonnamõju, nt kaitsealuste liikide elupaikadele ja häirimistundlikele liikidele. Keskkonnaamet väljastab metsaregistrist väljaspool kaitsealasid asuvad metsateatistid automaatselt algoritmi alusel, millega seatakse kaitsealuste liikide elupaikades ajalised piirangud ja antakse soovitusel raie läbiviimiseks. Ilma teatiseta ei ole võimalik tagada, et harvendusraie ei kahjusta kaitsealuse liigi elupaika või pesitsustingimusi. Maaomanik saab infot ainult enda maal olevate liikide kohta ja avalikust registrist saab vaadata ainult III kaitsekategooria liikide andmeid, aga häirimistundlike I ja II kategooria liikide kohta sealt infot ei näe. Lisaks suureneb ebaseadusliku raie oht, sest harvendusraieid ei ole võimalik avalikust metsaregistrist enam kontrollida.

Harvendusraie metsateatis ei ole üleliigne halduskoormus ja metsateatise 30 eurone riigilõiv on väike. Proportsionaalsuse võrdlemiseks näide harrastuskalandusest: harrastuspüüdja peab ühe 70 m nakkevõrguga püüdmiseks esitama kalapüügiloo taotluse ja pärast püüki esitama püügiaruande. Kui seda ei tehta, siis järgneb trahv ja järgmist püügiluba ei ole võimalik osta. Sel viisil saab rannikumerest püüda näiteks mõned lestad või hõbekogred. Metsateatiste harvendusraie mahud on u 1,5 miljonit tihumeetri aastas ehk tegemist on suurel pindalal ja -mahus toimuva tegevusega, milleks ei pea edaspidi mingit tegevusluba küsima. Ainult raie lõpetamise raporteerimine on ebapiisav.

Ettepanek: mitte loobuda metsateatise väljastamise kohustusest harvendusraiete tegemisel väljaspool kaitsealasid, sest see toob kaasa negatiivse mõju kaitsealustele liikidele ja suurendab ebaseaduslike raie hulka.

3. I ja II kaitsekategooria lindude elupaigad on arvatud 30% kaitsealuse maa hulka.

LKS eelmise (2024) eelnõu alusel ei kuulunud need alad 30% kaitse hulka, sest hõlmatud olid ainult taimed, samblikud ja seened. Praeguse eelnõu seletuskirja alusel on 30% kaitse hulgas „I ja II kategooria loomad, seened ja taimed“. Kuna linnud on üks osa selgroogsetest loomadest, siis tuleks eelnõud täpsustada, kas on mõeldud ainult imetajaid (ja kahepaikseid ning roomajaid) või ka linde?

¹ Eelnõu sõnastus: „Hüvitus- ja leevendusala, mis võetakse riikliku kaitse alla ei ole käesoleva seaduse § 2 lõikes 3 nimetatud eesmärkide saavutamiseks seatud riiklikult kaitstava ala arvestuses“

² <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/8eed247b-9a67-4fe2-851e-aa950aec0515/looduskaitseseaduse-jahiseaduse-ja-riigivaraseaduse-muutmise-seadus/>

³ https://keskkonnaportaal.ee/sites/default/files/Teemad/Mets/SMI2024/SMI_2024.pdf

Rõhutame, et I ja II kaitsekategooria liikide elupaigad on ainult osaliselt kaitse all püsielupaikadena ja reaalselt kaitset olulisel osal elupaikadest ei ole. Kotkad ja must-toonekurg on kõik I kaitsekategooria liigid, kellel on pesa ümber automaatne kaitsetsoon 100-500 meetrit ümber pesa (=püsielupaik LKS mõistes, osaliselt on need looduslike piiridega ja kinnitatud eraldi ministri määrusega). Elupaikadena on EELIS-sse piiritletud suuremad häirimistundlikud alad, mis on püsielupaigast suuremad, aga talvel tohib neid metsi lageraiuda. Ehk sisulist kaitset LKS mõistes nendel aladel ei ole, väljaspool püsielupaika.

Ettepanek: I ja II kaitsekategooria lindude elupaigad ei kuulu 30% kaitsealuste maade hulka (30% kaitse hulka kuuluvad ainult lindude püsielupaigad). I ja II kaitsekategooria loomade, samuti kõikide teiste kaitstavate liikide arvestamine kaitstava ala hulka võib toimuda vaid juhul, kui on tagatud nende alade tõhus ja püsiv kaitse. Metsaliikide elupaikades eeldab see täielikku lage- ja turberaiete keeldu.

4. Maaomanike kaasamine seire, inventuuride ja uuringu teostamisel. Vastavalt LKS eelnõule tuleb maaomanikke kaasata seire, inventuuri või uuringu läbiviimisel. Eelnõu § 14¹ lg 2: „*Kinnisasja omanikul on õigus viibida kinnisasjal tehtava seire, uuringu või inventuuri juures töö tegija pakutud ajal ja juhiseid järgides, välja arvatud juhul, kui sellega kaasneks elupaiga või liigi kasvukoha kahjustamine või liigi häirimine.*“ Maaomanike kaasamine nende tööde teostamise ajal on suur ja asjatu halduskoormus, mida ei saa eksperdid, teadlased ja tööde teostajad kanda, sest maaomanike kaasamine ja nendega suhtlemine on Kliimaministeeriumi haldusala ülesanne. Näiteks lindude riiklikke seireloendusi tehakse varahommikutel ja maaomanike kaasamisel ei ole võimalik loendusi kvaliteetselt teha. Sama kehtib Natura elupaigatüüpide inventuuride kohta, aga ka teadustöö läbiviimisel.

Kotkaste ja must-toonekure riikliku seire puhul eeldame, et maaomanike kaasamine seire teostamisel mahub erandi alla „*välja arvatud juhul, kui sellega kaasneb liigi häirimine*“.

Ettepanek: jätta eelnõust välja § 14¹ lg 2

Lugupidamisega

Aarne Tuule
MTÜ Kotkaklubi
juhatuse liige
/allkirjastatud digitaalselt/

Lisainfo Renno Nellis
Tel +372 53021377